

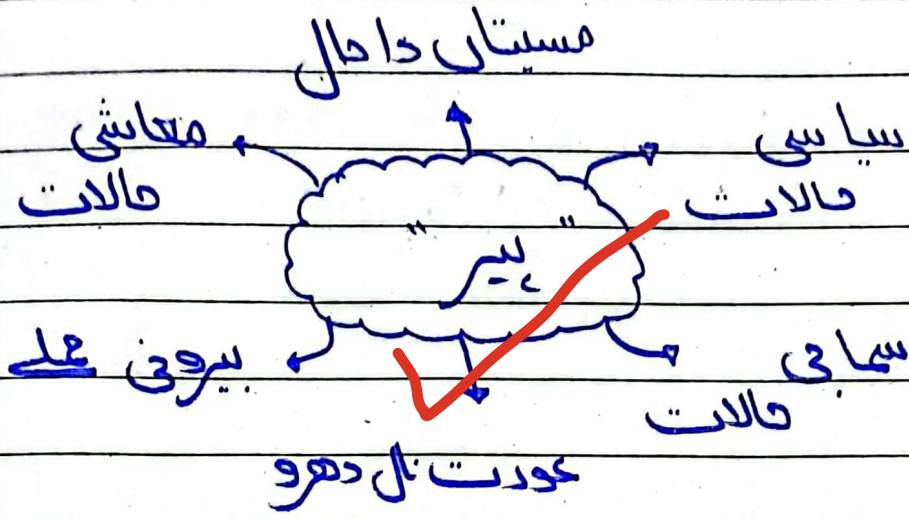
سوال: وارث شاہ دی پیر پنجاب دا
انسائیکلو پیڈیا ہے۔ چائن پاؤ۔

تعارف:

پیر وارث شاہ دی داستان ہے۔
ایس نوں پیر رانجھ دی لوک داستان نال
ٹوٹن دا دھاج عام ہے پر حقیقت وچ ایہ
پنجاب دے سیاسی، معاشرتی، معاشرتی تے سماجی
حالات دا ڈوگھا نظارہ پیش کرن والا کلام ہے۔
مستشرقانہ نقاد حسین شاہ
اپنی کتاب یورپ وچ آئندے ہیں:

”دب نہ ترے جے آدے پنجاب اپنی
پر شکل گواہ بیچتے پیر بیچ
رہوے، تے پیر دی مددہ بن کے
پنجاب دا پر روپ اپنی اصل
شکل وچ اماریا جاسکدا ہے“

ایس تو ظاہر ہے تہ پیر
پنجاب دا انسائیکلو پیڈیا ہے۔

relate your headings and arguments to the qs

پیر دا ویروا:

پیر وارت شاہ وچ درج
ذیل موندعات تے گل پوئی اے تھوڑے اس
نون بخانی جگ وچ قرآن دا دتہ وے
دے پھڈے یں۔

(۱) پنجاب دیاں ٹوٹاں:

پیر وچ پنجاب دی
سو پئی دھرتی دا نظارہ لہو اے۔ مثال
دے طور تے پنجاب دے تھیت، گھران دا
نقشہ، وھلاں تے مسیتاں تے پنڈاں
دے حالات۔ مختلف علاقے تینوں تھنگ
تخت ہزادہ تے پنجاب دا ذرہ وی لہدا اے۔

ع آک تخت ہزاریو گل تھتے جھتے راجھیا رنگ چھایا اے

(2) پنجاب دی وج:

پنجاب وادے قاضیت

اوس دے سویرے دے منظر وج لیدی اے۔

لہدوں سورج نکلن توں وی۔ چلاں

نیر کھیت دسدے نیں تے اوس لیدی

اے۔ نالے پاندھی سفر دا ارادہ بن

لیدی نیں تے تیلای وج لگ جادے

نیں۔ جڑی دی پوکھن تے چلاں

دی آواز لودے گل توں رنگیں تر

دیدی اے۔

ع جڑی پویندی نال جان ٹراں پاندھی
پیشیاں ددھ دے وج مدھائیاں فی

(3) پنجاب دے معاشی حالات:

واریت شاہ نے

پیر وج پنجاب دے معاشی حالات وی

دسے نیں۔ پیر لیدی توں دولت دا لالچ

سی تے لکھی وی رشوت توں بغیر کم نہیں آرا

سی۔ مثال دے طور تے دسدے نیں تے رانجھ

ویلے نیں لہدوں دیا پار کرنا سی تے کسی

نے وی نہیں آرایا سی توں نے اوردے توں

پیسے نہیں نیں۔ فر و کھلی سا تے اوس

دا تم لبنا سی -

د دولت نال پتو جے بھرین میرے
گودی چائیکے پارا اتارنا وان

(4) پنجاب دی مسیتان دانقشہ:

پیر دے وچ واکش
شاہ پوران پنجاب دی مسیتان دانقشہ
دی دسیا اے۔ کیوں بات تان تے
دا پتو تے امام دی بخت پوتی، مدرسے
دے جیاں واسطے پوتی پوتے ملے توں تھی
کیتی فاندی سی تے مسیت دا امام وی
دشوت بغیر لیسے دا تم نہیں کرا سی۔

ع کھاوون وڈھیاں نت ایمان وچین
اپو ماراے قامیاں ساریاں نوں

(5) پنجاب دے معاشرتی حالت:

پیر وچ واکش شاہ
پوران معاشرے تے دی جانی پائے نیں۔
تے پورا کتب کاروبار وچ مشغول سی۔
عودتاں گھراں وچ حرفہ کنڈیاں سن
تے پنجاب دے مرد مسیتان وچ کاشت

کادی تر دے سن -

ن کاروبار دے وچ جہاں پویا، پر تہ ڈھانچیاں اٹھو سہانیاں
لہیاں آڈھ پر نالیاں فالیاں نیں سٹیس بھوٹیاں نوں تیناں لانیہ
نی

(۵) پنجاب وچ عورت نال دھرو:

پیر وچ ولایت شاہ
نے دسیا اے تہ عورتاں اتے وڈے ظلم
پھونڈے سن تے انہاں توں بغير کھے اسدا
ویاہ طے تر دیندے سن - پیر نال دی اسدے
چاپے نے ایہو ای کیاسی -

ن آماں گائیاں دے ناپس، گالی دتیاں وڈا پاپ آڈے
ولایت شاہ نہ مہراں رنجھڑے جھاویں پاپ دے پاپ دا پاپ آڈے

(۶) پنجاب وچ عاشقاں لئی اوکھلاں:

پیر ولایت شاہ پیر رانجھ
دی رومانی داستان اتے لکھی گئی اے - ایس
وچ اوہی ویلے دے پنجابی قلم وچ عاشقاں
دے نال پیوں والا سلوک دسیا اے - تہوں
پیر نے زہر دا بیالہ پیا تے رانجھ نے
خود نو مار لیا -

وہ لے دے دا بھیا واہ میں لا اٹلی
 ساڑھے دس تھیں گل بے دس پوٹی
 جان جیواں گی ملاں گی بیل
 حال چال ناں دوستی بس پوٹی

(8) سہابی سوز و آواز تے پنجاب دا جگ:

وادی شاہ نے اپنی

پیر وچ سہابی جگ دا دکھ درد وی دسا
 اے۔ کوئی وی بندہ آگر ب کول ملا جاوے
 تے اوہ مرے واپس نہیں آوندا۔

وہ سن دے جوٹیا، جوٹھا آکھدے تے تھکے پارساؤندا اے
 ایسا کوئی نہ ملیا میں ڈھونڈ کھلی پیرا تیاں نوں موڈیوںدا اے

(9) پنجاب دے تاریخی حالات:

پیر وادی شاہ وچ پنجاب

دی دھرتی تے بیوں والے جلیان دا وی
 ذرا اے۔ وادی شاہ تے مغلان دا زوال،
 نادر شاہ ایرانی تے احمد شاہ ابدالی
 دے حملے اپنی آکھاں نال وکھے نیں۔
 آکھدے نیں:

وہ سرمہ نیناں وچ چھب رہیا
 پر دھیا بند تے آٹک پنجاب دا جی

(۱۰) بٹان دی ٹور تے پنجاب تے حملے:

واریت شاہ نے بڑی خوبصورتی

نال نادر شاہ ایرانی دے علیاں توں پیر دی
 دے بائی نال ہو گیا اے۔ مغل پھلاں آپ اویا توں
 سجدے سن تے فراہ لڈیاں باوندے آوندے
 سنی -

۱۰ چرے چھند دی چاڈ نالی بڑی مٹی
 چرھیا غیب دا لنگ آندھا روچوں

(۱۱) پیر دامدھو تے مدد اپنی:

پنجاب دے قدیم لوکاں توں
 پیر واریت شاہ زبانی وی یاد اے۔ پیر دے
 مددھو تے اللہ دی تعریف بیان ترن توں
 بعد واریت شاہ پوراں فدا دے رسول
 نال عشق توں مہر منوع بنا اے۔

۱۱ اقل مدد فدا دا وردیجیٹ

عشق تیتا سو جگ دامول میاں
 پھلاں آپ اے رب نے عشق تیتا
 تے معشوق اے نبی رسول میاں

تھیرلا سہ :

واریت شاہ دی پیر پنجاب

دے گل دے پیر پلو اتے گل تری اے

نے آک مکھل نقشہ بیدش تری اے ایس

توں پیر توں پنجاب دا انساٹکو بیڈیا

آکھیا واندائے۔ واریت شاہ آوے تھم اے

تیس نے پیر لکھ آوے پنجاب دی دھرتی

توں سہارا دتا اے۔

” واریت شاہ نے پیر لکھ آوے پیر توں ”
 دا تھم توں لکھ لیا اے۔

- نقاد